

Av. Hamit TIRYAKI
İş Hukuku Uzmanı

İŞ YARGILAMASINDAKİ SÜRELERİN NİTELİKLERİ ve ÖNEMİ NEDİR?

I.GİRİŞ

İş mahkemelerinde yapılacak işlemlerin belli bir zaman aralığında yapılması öngörülmüştür. Çünkü her davada olduğu gibi iş davalarının da çabuk bir şekilde sonuçlandırılması, yargılamanın geciktirilmemesi amaçlanmaktadır. Öte taraftan da hukuki dinlenilme hakkına saygı gereği, bu sürelerin çok kısa belirlenmemesi gerekir.

İş mahkemelerindeki süreler ya Kanunda yazılıdır ya da hakim tarafından tespit edilmiştir.

II. İŞ MAHKEMELERİNDEKİ SÜRELERİN HESAPLANMASI

Sürelerin Belirlenmesi

Süreler, kanunda belirtilir veya hakim tarafından tespit edilir. Kanunda belirtilen istisnai durumlar dışında, hakim kanundaki süreleri artıramaz veya eksiltemez.

Hâkim, kendisinin tespit ettiği süreleri, haklı sebeplerle artırabilir veya eksiltebilir; gerekli gördüğü takdirde, bu konudaki kararından önce tarafları da dinler (HMK m.90).

Sürelerin Başlaması

Süreler, taraflara tebliğ tarihinden veya kanunda öngörülen hallerde, tefhim (yüze karşı okunmasından) tarihinden itibaren işlemeye başlar (HMK m.91).

E-tebligatta durum farklıdır. Elektronik Tebligat, tebliği gereken belgelerin, E-Tebligat sistemiyle ilgisinin elektronik adresine tebliğ edilmesi demektir. Bu tebliğ fiziki ortamda yapılan tebligat ile aynı sonucu doğurmaktadır. Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır¹.

Sürelerin Bitimi

Süreler gün olarak belirlenmiş ise tebliğ veya tefhim edildiği gün hesaba katılmaz ve süre son günün tatil saatinde biter.

Süre; hafta, ay veya yıl olarak belirlenmiş ise başladığı güne son hafta, ay veya yıl içindeki karşılık gelen günün tatil saatinde biter. Sürenin bittiği ayda, başladığı güne karşılık gelen bir gün yoksa, süre bu ayın son günü tatil saatinde biter (HMK m.92).

Tatil Günlerinin Sürelere Etkisi

Resmi tatil günleri, süreye dahildir.

¹ Yrg. 10.HD'nin 25.09.2018 tarihli ve E. 2018/ 4120 K. 2018 / 6993 sayılı kararı.

Sürenin son gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde, süre tatili takip eden ilk iş günü çalışma saati sonunda biter (HMK m.93).

Arefe günleri saat 13:00'den sonrası tatil olmasına karşın, bu günler de iş günüdür. Sürenin sonu örneğin 28 Ekim'e denk gelmişse, süre saat 13:00'de sona erer.

Adli tatil, her yıl yirmi temmuzda başlar, otuz bir ağustosta sona erer. Yeni adli yıl bir eylülde başlar. Adli tatile tabi olan dava ve işlerde, bu Kanunun tayin ettiği sürelerin bitmesi tatil zamanına rastlarsa, bu süreler ayrıca bir karara gerek olmaksızın adli tatilin bittiği günden itibaren bir hafta uzatılmış sayılır.

III. İŞ MAHKEMELERİNDEKİ SÜRELERİN NİTELİKLERİ

A.TARAFLAR İÇİN KONULAN SÜRELER

İşçi ve işveren tarafı kendileri için Kanunda yazılı olan ya da hakim tarafından belirlenmiş olan süre içinde belli işlemleri yapabilirler veya yapmaları gerekir. Belli bir süre içinde yapılması gereken bir işlem, o süre içinde yapılmazsa, artık yapılamaz ve bu süreyi kaçıran taraf aleyhine sonuç doğurur². Kesin süre içinde yapılması gereken işlemi, süresinde yapmayan tarafın, o işlemi yapma hakkı ortadan kalkar (HMK m.94).

Cevap Süresi

Hukuk Muhakemeleri Kanununa göre, cevap dilekçesini verme süresi, dava dilekçesinin davalıya tebliğinden itibaren iki haftadır. Ancak, durum ve koşullara göre cevap dilekçesinin bu süre içinde hazırlanmasının çok zor yahut imkânsız olduğu durumlarda, yine bu süre zarfında mahkemeye başvuran davalıya, bir defaya mahsus olmak ve bir ayı geçmemek üzere ek bir süre verilebilir. Ek cevap süresi talebi hakkında verilen karar taraflara derhâl bildirilir (HMK m.127).

İstinaf ve Temyiz Süresi

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nda kararın tebliği ve tefhiminden 8 gün içinde temyize ya da istinaf yoluna başvurulabiliyordu. 2017 yılında getirilen 7036 sayılı kanunda bu süre 2 haftaya çıkarıldı. Bu sürenin geçmesi durumunda Bölge Adliye Mahkemesi'ne gidilemez, karar kesinleşmiş olur.

Sürenin başlamasında ise tefhim (sözlü bildirme) dikkate alınmayacak, istinaf ve temyiz süresi tebliğ (yazılı bildirme) ile başlayacaktır.

Bilirkişi raporuna itiraz süresi, tanıkları bildirme süresi, tanık ifadelerine karşı beyanda bulunma süresi, herhangi bir delile karşı beyanda bulunma süresi, gider avansı yatırma süresi ... gibi süreler de vardır.

B. MAHKEME İÇİN KONMUŞ SÜRELER

Mahkeme için öngörölmüş süreler hak düşürücü nitelikte olmayıp düzenleyici niteliktedir ve mahkemenin bir işlemi hangi süre içinde yapması gerektiğini belirler. Kural olarak mahkeme, o işlemi Kanunda belirtilen sürelerde yapmak zorundadır. Ancak o işlem süresinden sonra yapılırsa da verilen karar, yapılan işlem geçerlidir. Ancak, süresinden sonra işlemin yapılmasından hakim kusurluysa disiplin sorumluluğu yoluna gidilebilir³.

Mahkeme için konulmuş sürelerin bir kısmı kesin, bir kısmı ise kesin değildir. Kesin olmayan sürede takdir yetkisi hakimdedir.

² Baki KURU, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2016, s.642.

³ Hakan PEKCANITEZ, Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2017, s.454.

Hakim tarafından verilen süre kesin değil ise, süre geçtikten sonra tekrar süre istenebilir. Hakim ikinci süreyi talep üzerine verecektir.

Ancak kesin süre varsa, bu süre tekrar uzatılmaz. Hakim süre verirken bunun kesin olduğunu da kararında belirtmektedir. Bu konuda ihtarat yapmaktadır. Kesin süre içinde yapılması gereken işlemi, süresinde yapmayan tarafın, o işlemi yapma hakkı ortadan kalkar.

C. SÜRELERİN GEÇİRİLMESİ

Kesin sürenin kaçırılması halinde, bundan böyle o usul işleminin yapılması mümkün değildir. Örneğin, mahkemece verilen sürede tanık listesini sunmayan taraf tanıklarını dinletme hakkından vazgeçmiş sayılır⁴.

Tüm bu yasal düzenlemeler gereğince iş davalarında sürelerin mutlak olarak kaçırılmaması gerekir. Usul hükümlerinin esastan önce gelmesi ilkesi uyarınca; davaya konu vakianın içeriğine geçilmeden önce, yasanın zorunlu olarak aradığı şekli şartlar inceleme ve değerlendirme altına alınır. Bu usulü ve şekli katı incelemelerin başında süre mefhumu inceleme geçmektedir. Tüm bu sebepler ile süre hukukun olmazsa olmazları arasında olup, sürenin geçirilmesi, süresinde işlemin yapılmaması, ciddi hak kayıpları yaşatacaktır.

III- SONUÇ

İş Yargılamasında usule ilişkin süreler ya Kanunda gösterilir ya da hakim tarafından belirlenir. Bazen olayın, yapılacak usul işleminin özelliğine göre esnek davranmak gerekebilir, bu gibi durumlarda süre hakim tarafından belirlenir.

Hakim süreyi belirlerken kesin olduğunu kararında belirtir. Eğer kararında sürenin kesin olduğunu belirtmemişse, süreyi geçirmiş olan taraf ikinci kez süre talep edebilir. İkinci kez verilen süre kararda belirtilmemiş olsa bile kesindir.

Süreler, ciddi hak kayıpları yatacak niteliktedir. Bu nedenle, hesaplaması, kesin sürelerin tekrar verilemeyeceğinin dikkate alınması, sürenin geçirilmemesi için ciddi önem gösterilmelidir.

⁴ Hakan PEKCANITEZ, age. s.467.